

VÄSTERNORRLANDS MUSEUM

Arkeologisk utredning inom Skedvik 3:13, Attmar socken, Sundsvalls kommun

Rapport 2021:14
Anton Uvelius

Arkeologisk utredning inom Skedvik 3:13, Attmar socken, Sundsvalls kommun
Rapport nr: 2021:14 Västernorrlands museum

Framsidesbild: Schakt 1 från väst.

Västernorrlands museum
Murbergsvägen 31
871 50 Härnösand
www.vnmuseum.se

ISSN 2000-0111

© 2021 Västernorrlands museum, Härnösand.
Upphovsrätt, om inget annat anges, enligt Creative Commons licens CC BY

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Inledning	2
Syfte.....	2
Metod	3
Natur- och fornlämningsmiljö	4
Tidigare undersökningar.....	4
Redovisning av arbetet.....	5
Schaktbeskrivning.....	9
Rekommendation.....	14
Tekniska och administrativa uppgifter	15
Arkivhandlingar.....	15
Kartmaterial	15
Bilaga 1. Fotolista	16
Bilaga 2. Fyndlista.....	21

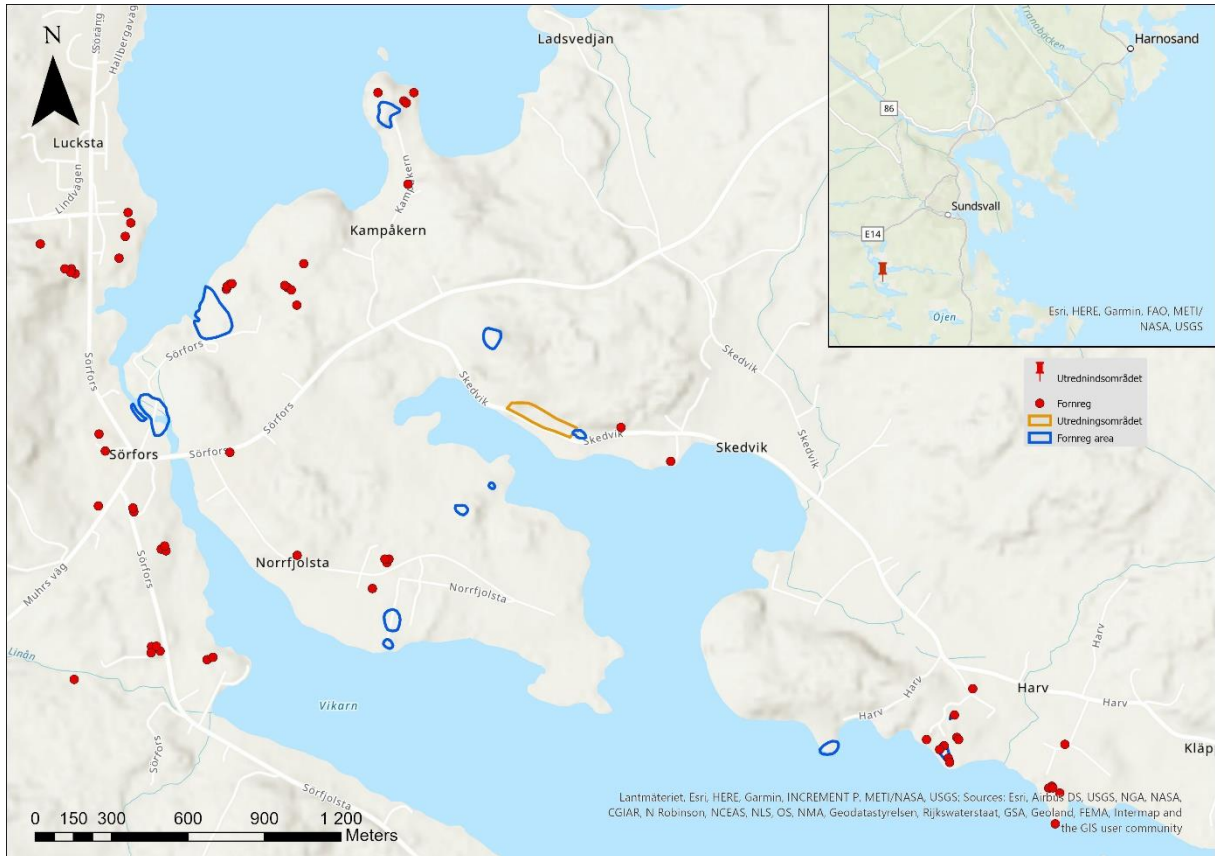
Sammanfattning

Med anledning av kommande avstyckning och nybyggnation inom en del av Skedvik 3:13 har Västernorrlands museum genomfört en arkeologisk utredning. Syftet med den arkeologiska utredningen var att undersöka om fornlämningar och fynd förekommer inom utredningsområdet. Intill den aktuella ytan finns ett grav- och boplatssområde (L1936:5385), bestående av två högar, tre stensättningar, en husgrundsterrass och en odlingsterrass.

Under utredningen framkom inga anläggningar av antikvariskt värde. Totalt grävdes 20 schakt med grävmaskin. Däremot påträffades ett fåtal fynd spridda över området. En ring av någon slags kopparlegering hittades i schakt 4, samt ett spetsigt järnföremål i schakt 11. Två små slaggliknande bitar påträffades i schakt 3 och 6. I schakt 1 fanns en stensamling som rensades fram, men den låg i det matjordsliknande lagret och innehöll även glas och tegel. Västernorrlands museum anser därför att vidare undersökning inte kommer att vara nödvändig, tillräckligt avstånd till fornlämningen behöver dock hållas.

Inledning

Med anledning av kommande avstyckning och nybyggnation i området har Västernorrlands museum genomfört en arkeologisk utredning enligt länsstyrelsens beslut. Direkt intill området finns ett grav- och boplatsoområde (L1936:5385), bestående av två högar, tre stensättningar, en husgrundsterrass och en odlingsterrass.

Figur 1. Utredningsområdets geografiska läge. © ESRI

Syfte

Syftet med den arkeologiska utredningen är att ta reda på om okända fornlämningar berörs inför avstyckning och nybyggnation, samt att fastställa mer noggrann position och synlig utbredning för de redan kända fornlämningarna direkt intill området. Utredningen ska preliminärt avgränsa nyupptäckta fornlämningar inom utredningsområdet. Potentialen för hittills okända fornlämningar i området är stor. Direkt intill området förekommer ett grav- och boplatsoområde (L1936:5385).

Metod

Utredningen inom det planerade området inför avstyckning och nybyggnation utfördes med hjälp av grävmaskin som drog sökschakt med jämna avstånd. I samband med schaktningen, efter att det översta ytskiktet torvats av, söktes ytan av med metalldetektor för att påvisa eventuella metallföremål och rensades fram ytterligare med fyllhammare. Metalldetektor användes också över ytan för att upptäcka fynd och koncentrationer av metaller. Schakten och närliggande fornlämningar (L1936:5385) beskrevs och mättes in med RTK-GPS.

Figur 2. Utredningsområdet med närliggande fornlämningar. © ESRI

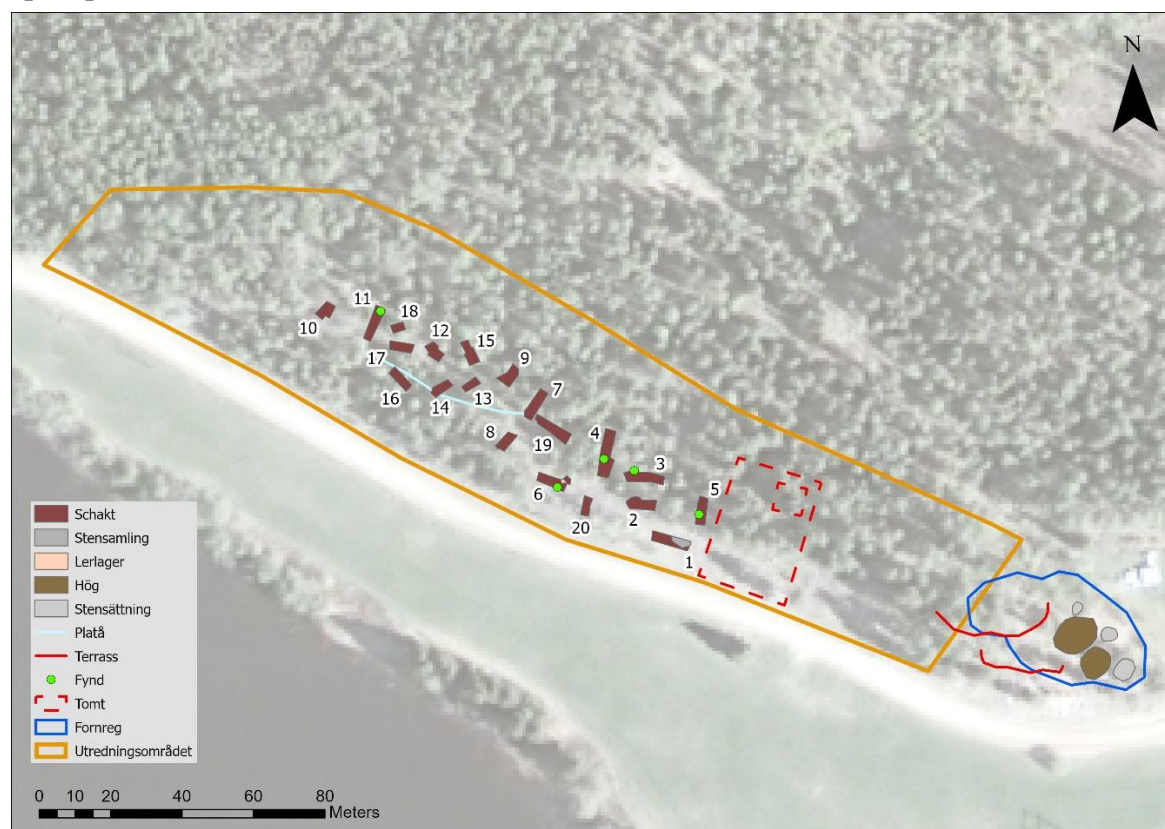
Natur- och fornlämningsmiljö

Utredningsområdet är beläget vid Skedvik inom ett relativt nyligen avverkat skogsområde. Området är beläget cirka 41–54 m.ö.h på norra sidan om sjön Vikaren och södra sidan av sjön Marmen. Området sluttar relativt brant uppåt mot norr och mot söder är sluttningen mycket stenig. Direkt norr om utredningsområdet reser sig flera höjdområden med höjder upp över 95 m.ö.h. Jordarten i östra delen av utredningsområdet består av silt/sand och i väster främst morän, grus och block. Möjligen kan en del av de planare ytorna i öster ha rensats på sten som lagts i slänten mot söder. Främst från schakt 19 och österut, finns ett mylligt översta lager som ger intryck av gammal åkerjord (lagerföljden liknar vid sondning den inom odlingsterrassen L1936:5385). Området består av skogsmark/hygge med påbörjad uppväxande ungskog och lövsly.

Längs området mellan Vikaren och Marmen finns flera gravar (ca 60 högar, rösen och stensättningar) och fyra gravfält men enbart en stenåldersboplats (L1936:5115) och en järnåldersboplats (L1936:5385) finns inom området. Direkt intill utredningsområdet ligger ett grav- och boplatsoområde (L1936:5385), vilket består av två högar, tre stensättningar, en husgrundsterrass och en odlingsterrass. Nordväst om utredningsområdet ligger en fornborg (L1936:4695). Fyra fyndplatser är även registrerade i närområdet: en samling av skärvsten med enstaka bitar av kvarts (L1936:5790), en flintdolk (L1936:5114), en skifferkniv (L1936:5113) och en spjutspets av järn (L1936:5221).

Tidigare undersökningar

En hög (L1936:4585) grävdes ut av G. Adlertz. I graven förekom fynd av kol, ben och en spiralpärla av bronsråd.

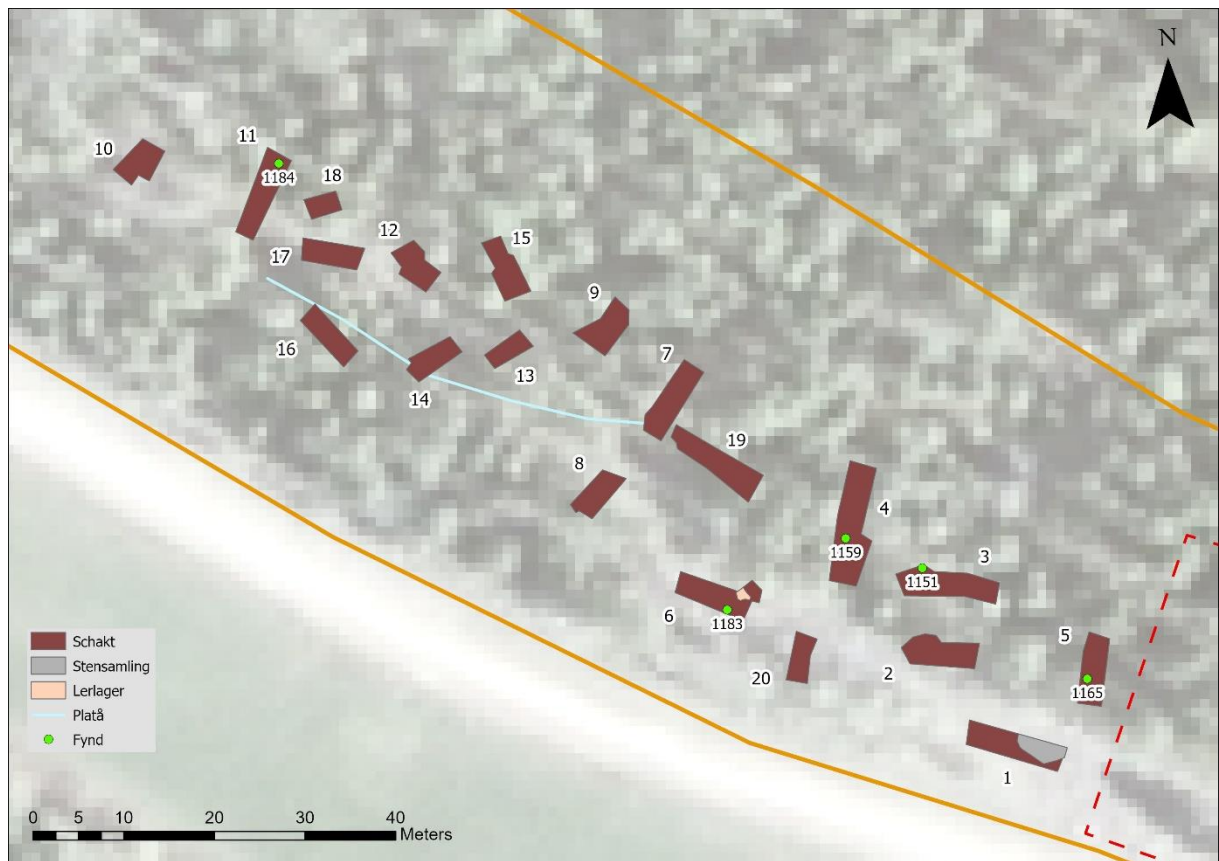
Figur 3. Översiktsbild över utredningsområdet med den planerade tomten samt grav- och boplatsoområdet. © ESRI

Redovisning av arbetet

Den arkeologiska utredningen genomfördes under 23–24 juni 2021 i fint väder. Den schaktade ytan var 409 m² och bestod av totalt 20 schakt väst om det planerade läget för tomten.

Utredningen genomfördes genom att först gå över området för att undersöka om det fanns synliga lämningar samt se ut lämpliga ytor för sökschakt med maskin. Provstick med sond och spadgropar grävdes för att se jordart. En planare yta inom UO mättes in och gravarna och terrasserna inom L1936:5385 karterades. Den planare ytan (se blå linjen på fig. 4) bestod av morän och sträcker sig från schakt 19 och västerut. Österut om schakt 19 bestod jorden av en matjordsaktigt jord, liknande som på odlingsterrassen (L1936:5385). Både odlingsterrassen och husgrundsterassen fortsätter åt väster utanför tidigare registrerat fornlämningsområde, vilket gör att det behöver utökas något. Dessa två lämningar var även relativt överväxta och en avgränsning var svår att utföra. Den allra västra delen av utredningsområdet bestod av tätskog och söktes av okulärt samt med sond och spadgropar.

Till att börja med fotograferades ytan och grävmaskin användes sedan för att ta upp sökschakt och matjorden banades av skiktvis. Ytorna genomsöktes med metalldetektor, vilket gav relativt få utslag i alla schakt förutom 1 och 20 som innehöll en större mängde recent järnskrot. Söschakten med maskin togs upp inom de planare ytorna väster om den föreslagna tomtytan för att inte komma för nära fornlämningsområdet. Inga anläggningar av antikvariskt värde påträffades. En ring av något slags kopparlegering hittades i schakt 4, samt ett spetsigt järnföremål i schakt 11. Två små slaggliknande bitar påträffades i schakt 3 och 6. I schakt 1 fanns en stensamling som rensades fram, men den låg i det matjordsliknande lagret och innehöll även glas och tegel. Schakten mättes in med RTK-GPS och fotograferades med digitalkamera. Efter att schakten mätts in och fotograferats lades de igen av grävmaskinen för att återställa marken efter undersökningens slut.

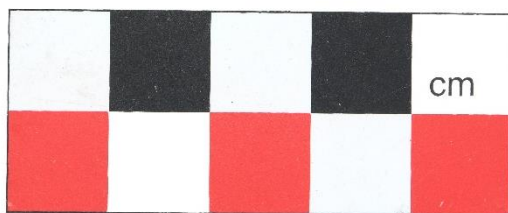
Figur 4. Översiktsbild över utredningsområdet. © ESRI

Figur 5. Växtligheten inom undersökningsområdet. Foto från öst.

Figur 6. Skogen i västra delen av undersökningsområdet. Inom denna del drogs inga schakt. Foto från öst.

Figur 7. Spetsigt järnföremål från schakt 11.

Figur 8. Ring från schakt 4.

Figur 9. Schakt 4 från söder.

Schaktbeskrivning

Schakt 1

Längd: ca 10,5–11 meter
Bredd: ca 2,5–3 meter
Djup: ca 0,2–0,25 meter
Lager: Torv ca 0,05–0,1 m, gråbrun myllig jord av silt ca 0,1–0,15 m, botten av schaktet ljusbrun/gråbeige siltig lera.

Schakt 2

Längd: ca 7–8,5 meter
Bredd: ca 2–3,5 meter
Djup: ca 0,2–0,3 meter
Lager: Torv ca 0,05–0,1 m, gråbrun myllig jord av silt ca 0,15–0,25 m, botten av schaktet ljusbrun/gråbeige siltig lera.

Schakt 3

Längd: ca 10–11,5 meter
Bredd: ca 2,5–3,5 meter
Djup: ca 0,25–0,3 meter
Lager: Torv ca 0,05–0,1 m, gråbrun myllig jord av silt ca 0,15–0,25 m, botten av schaktet ljusbrun/gråbeige siltig lera.

Schakt 4

Längd: ca 13–13,5 meter
Bredd: ca 3–4 meter
Djup: ca 0,2–0,3 meter
Lager: Torv ca 0,05–0,15 m, gråbrun myllig jord av silt ca 0,15–0,2 m, botten av schaktet ljusbrun/gråbeige siltig lera, i norra hörnet av schaktet bestod botten mer av en ljusbrun sandig/siltig jordart.

Schakt 5

Längd: ca 7,5–8 meter
Bredd: ca 2,5 meter
Djup: ca 0,2–0,25 meter
Lager: Torv ca 0,05–0,1 m, gråbrun myllig jord av silt ca 0,1–0,2 m, botten av schaktet ljusbrun siltig sand.

Schakt 6

Längd: ca 8–9 meter
Bredd: ca 2,5 meter
Djup: ca 0,15–0,25 meter
Lager: Torv ca 0,05–0,1 m, gråbrun myllig jord av silt ca 0,15–0,2 m, botten av schaktet ljusbrun siltig sand. Mycket rötter genom schaktet.

Schakt 7

Längd: ca 9 meter
Bredd: ca 2,5–3 meter
Djup: ca 0,1–0,25 meter
Lager: Torv ca 0,05–0,1 m, gråbrun myllig jord av siltig sand ca 0,1–0,2 m, botten i östra hörnet av schaktet bestod av ljusbrun siltig sand. Resten av botten bestod av ett betydligt sandigare lager av ljusbrun/beige färg.

Schakt 8

Längd: ca 5–6 meter
Bredd: ca 2,5–3 meter
Djup: ca 0,05–0,15 meter
Lager: Torv ca 0,05–0,1 m, gråbrun myllig jord av siltig sand ca 0,05–0,1 m, botten av schaktet ljusbrun/beige sand. Betydligt mycket mer sten och block i schaktet. Schaktet ligger även på en brant del av platån som finns norr om schaktet.

Schakt 9

Längd: ca 6 meter
Bredd: ca 2–4 meter
Djup: ca 0,05–0,15 meter
Lager: Torv ca 0,05–0,1 m, gråbrun myllig jord av grusig sand ca 0,1 m, botten av schaktet ljusbrun/beige morän. Mycket grus, sten och block i schaktet.

Schakt 10

Längd: ca 3,5–4,5 meter
Bredd: ca 2,5–3 meter
Djup: ca 0,1–0,25 meter
Lager: Torv ca 0,05–0,1 m, gråbrun myllig jord av grusig sand ca 0,15–0,2 m, botten av schaktet ljusbrun/beige morän med inslag av silt.

Schakt 11

Längd: ca 9,5–10 meter
Bredd: ca 2–3 meter
Djup: ca 0,1–0,25 meter
Lager: Torv ca 0,05–0,1 m, gråbrun myllig jord av grusig sand ca 0,1–0,2 m, botten av schaktet orangebrun morän med inslag av silt. Mycket grus och sten i schaktet.

Schakt 12

Längd: ca 4,5–6 meter
Bredd: ca 2,5–3 meter
Djup: ca 0,1–0,15 meter
Lager: Torv ca 0,05–0,1 m, gråbrun myllig jord av grusig sand ca 0,1–0,15 m, botten av schaktet orangebrun morän med inslag av silt. Mycket grus och sten i schaktet.

Schakt 13

Längd: ca 4,5–5 meter
Bredd: ca 2–2,5 meter
Djup: ca 0,1–0,15 meter
Lager: Torv ca 0,05–0,1 m, gråbrun myllig jord av grusig sand ca 0,1–0,15 m, botten av schaktet orangebrun morän med inslag av silt. Mycket grus och sten i schaktet.

Schakt 14

Längd: ca 6 meter
Bredd: ca 2–3 meter
Djup: ca 0,1–0,25 meter
Lager: Torv ca 0,05–0,1 m, gråbrun myllig jord av grusig sand ca 0,1–0,2 m, botten av schaktet orangebrun morän med inslag av silt. Mycket grus och sten i schaktet.

Schakt 15

Längd: ca 7 meter
Bredd: ca 2–3 meter
Djup: ca 0,1–0,3 meter
Lager: Torv ca 0,05–0,1 m, gråbrun myllig jord av siltig sand ca 0,1–0,25 m, botten av schaktet ljusbrun/beige morän delvis silt. Mycket sten i schaktet, ett par större med en storlek kring ca 1–1,2 m.

Schakt 16

Längd: ca 7 meter
Bredd: ca 2,5 meter
Djup: ca 0,1–0,25 meter
Lager: Torv ca 0,05–0,1 m, gråbrun myllig jord av grusig sand ca 0,1–0,2 m, botten av schaktet orangebrun morän med inslag av silt. Mycket grus och sten i schaktet.

Schakt 17

Längd: ca 6–7 meter
Bredd: ca 2,5 meter
Djup: ca 0,1–0,25 meter
Lager: Torv ca 0,05–0,1 m, gråbrun myllig jord av grusig sand ca 0,1–0,2 m, botten av schaktet orangebrun morän med inslag av silt. Mycket grus och sten i schaktet.

Schakt 18

Längd: ca 3,5 meter
Bredd: ca 2–2,5 meter
Djup: ca 0,2–0,35 meter
Lager: Torv ca 0,05–0,1 m, gråbrun myllig jord av grusig sand ca 0,1–0,3 m, botten av schaktet orangebrun morän med inslag av silt. Mycket grus och sten i schaktet.

Figur 10. Schakt 16 från sydöst.

Schakt 19

Längd: ca 9,5–11 meter
 Bredd: ca 1,5–3,5 meter
 Djup: ca 0,1–0,25 meter
 Lager: Torv ca 0,05–0,1 m, gråbrun myllig jord av silt och inslag av sand ca 0,1–0,2 m, botten av schaktet beige-grå siltig lera. En mindre mängd sten än i tidigare schakt.

Schakt 20

Längd: ca 5–5,5 meter
 Bredd: ca 2–2,5 meter
 Djup: ca 0,15–0,25 meter
 Lager: Torv ca 0,05–0,1 m, gråbrun myllig jord av silt ca 0,05–0,15 m, botten av schaktet beige-grå siltig lera. Ingen sten.

Figur 11. Schakt 19 från öst.

Rekommendation

Under utredningen av området framkom inga anläggningar av antikvariskt värde och det kan konstateras att inga ytterligare fornlämningar berörs av den planerade bebyggelsen. Enstaka fynd hittades men med oklar datering. Karteringen av grav- och boplatssområdet (L1936:5385) visar att terrasseringen sträcker sig längre västerut än tidigare registrering. Västernorrlands museum anser därför att ingen ytterligare undersökning är nödvändig innan byggnation, men att bygget bör hållas inom schaktområdet vid platån.

Tekniska och administrativa uppgifter

<i>Västernorrlands museum dnr</i>	2021/118
<i>Länsstyrelsens dnr</i>	431-5729-2021
<i>Län</i>	Västernorrland
<i>Landskap</i>	Medelpad
<i>Kommun</i>	Sundsvall
<i>Socken</i>	Attmar
<i>Fastighet</i>	Skedvik 3:13
<i>Koordinatsystem</i>	SWEREF 99 TM
<i>Koordinater mittpunkt</i>	X 608 075 Y 6 908 075
<i>Höjd över havet</i>	41–54 m.ö.h.
<i>Fältarbetstid</i>	23–24/06-21
<i>Fältpersonal</i>	Maria Lindeberg (projektledare) & Anton Uvelius
<i>Rapportsammanställning</i>	Anton Uvelius
<i>Kartering</i>	RTK-GPS, programvara ArcGIS Pro

Dokumentationsmaterial i form av fotografier, mätfiler och beskrivningar förvaras på Västernorrlands museum.

Arkivhandlingar

Ärendet förvaras i arkivet på Västernorrlands museum.

I ärendet ingår förfrågan om undersökningsplan, undersökningsplan och kostnadsberäkning, beslut samt andra relevanta handlingar.

Kartmaterial

Ortofoto från ©Lantmäteriet.

Bilaga 1. Fotolista

Bildnr	Motiv	Sett från
1960	Undersökningsområde	S
1961	Undersökningsområde	O
1962	Undersökningsområde	V
1963	Hög	NV
1964	Hög	SO
1965	Stensättning	NV
1966	Stensättning	SO
1967	Möjlig stensättning	V
1968	Terrassering	O
1969	Undersökningsområde	S
1970	Undersökningsområde	S
1971	Undersökningsområdets västra del	V
1972	Undersökningsområdets västra del	O
1973	Platå	V
1975	Stensamling schakt 1	SO
1976	Stensamling schakt 2	SV
1979	Mörkfärgning schakt 5	N
1980	Mörkfärgning schakt 5	N
1981	Rödfärgning	S
1982	Rödfärgning	S
1983	Schakt 7	S
1984	Schakt 7	N
1986	Schakt 8	N
1987	Schakt 8	S
1988	Schakt 6	NV
1989	Schakt 6	SV
1990	Schakt 4	S
1991	Schakt 4	N
1992	Schakt 3	V
1993	Schakt 3	O
1994	Schakt 3	NNO
1995	Schakt 5	NNO
1996	Schakt 5	SSV
1997	Schakt 2	V
1998	Schakt 2	O
1999	Schakt 1	V
2000	Schakt 1	O
2001	Schakt 10	S
2002	Schakt 11	S
2003	Schakt 11	N
2004	Schakt 12	NO

2005	Schakt 16	SO
2006	Översikt landskap	NO
2007	Schakt 14	NO
2008	Schakt 14	SV
2009	Schakt 13	SV
2010	Schakt 13	NO
2011	Schakt 15	S
2012	Schakt 15	N
2013	Schakt 17	SSO
2014	Schakt 17	NNV
2015	Schakt 18	N
2016	Översikt landskap från schakt 17	N
2017	Schakt 19	V
2018	Schakt 19	V
2019	Schakt 19	O
2020	Schakt 19	SO
2021	Schakt 19	SO
2022	Schakt 20	S
2023	Översikt från väg	S
2024	Mot fornlämning	SV
2025	Genomskärning i stensamlingen	O

DSC_1960.JPG

DSC_1961.JPG

DSC_1962.JPG

DSC_1963.JPG

DSC_1964.JPG

DSC_1965.JPG

DSC_1966.JPG

DSC_1967.JPG

DSC_1968.JPG

DSC_1969.JPG

DSC_1970.JPG

DSC_1971.JPG

DSC_1972.JPG

DSC_1973.JPG

DSC_1974.JPG

DSC_1975.JPG

DSC_1976.JPG

DSC_1977.JPG

DSC_1978.JPG

DSC_1979.JPG

DSC_1980.JPG

DSC_1981.JPG

DSC_1982.JPG

DSC_1983.JPG

DSC_1984.JPG

DSC_1986.JPG

DSC_1987.JPG

DSC_1988.JPG

DSC_1989.JPG

DSC_1990.JPG

DSC_1991.JPG

DSC_1992.JPG

DSC_1993.JPG

DSC_1994.JPG

DSC_1995.JPG

DSC_1996.JPG

DSC_1997.JPG

DSC_1998.JPG

DSC_1999.JPG

DSC_2000.JPG

DSC_2001.JPG

DSC_2002.JPG

DSC_2003.JPG

DSC_2004.JPG

DSC_2005.JPG

DSC_2006.JPG

DSC_2007.JPG

DSC_2008.JPG

DSC_2009.JPG

DSC_2010.JPG

DSC_2011.JPG

DSC_2012.JPG

DSC_2013.JPG

DSC_2014.JPG

DSC_2015.JPG

DSC_2016.JPG

DSC_2017.JPG

DSC_2018.JPG

DSC_2019.JPG

DSC_2020.JPG

DSC_2021.JPG

DSC_2022.JPG

DSC_2023.JPG

DSC_2024.JPG

DSC_2025.JPG

Bilaga 2. Fyndlista

Fynd nr	Pnr	Schakt	Lager	X	Y	Z	Föremål	Material	Antal	Vikt (gram)	Mått (mm)	Kommentar	Kasserat
1	1159	4	Matjord	6908068,7	608101,9	45,5	Ring	Metall	1	1,05	24x3x1	Troligen kopparleg.	X
2	1184	11	Matjord	6908110,1	608039,3	47,8	Järnföremål	Järn	1	12,72	86x13x6	Spetsigt föremål	X
3	1165	5	Matjord	6908053,2	608128,5	44,2	Bult	Järn	1	27	47x17x11	Spik/bult liknande	X
4	1151	3	Matjord	6908065,4	608110,3	45,2	Blyklump	Bly	1	1,32	14x9x6		X
5	1183	6	Matjord	6908060,8	608088,8	43,4	Slagg	Slagg	1	11,49	28x20x17		X